

Αναδιφώντας το χθες (347)

Κέντρο Περιβαλλοντικής Αγωγής Φάλκονας: Τα 45 βιβλιαράκια που άφησαν εποχή (1)

■ Του ΧΑΡΗ ΣΤΡΑΤΙΔΑΚΗ*

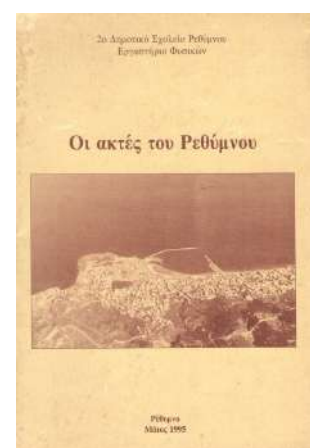
Έχω αναφερθεί και παλιότερα στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Αγωγής και Ενημέρωσης «Φάλκονας». Εκεί έγραφα για την ιστορία και την ιστορία του, τους ανθρώπους που το δημιούργησαν, τις δύο εκατοντάδες των εθελοντών του και τα περισσότερα από εξήντα διαφορετικά εκπαιδευτικά προγράμματα που προσέφερε, στα παιδιά, στους ενήλικες και στους υπερήλικες. Απομένουν κι άλλα να αναφερθούν, με άλλη όμως ευκαιρία: οι εκπαιδευτικές του εκδρομές, οι παραδειγματικές του πράξεις κ.λπ. Όσοι πάντως ενδιαφέρονται να μάθουν περισσότερα μπορούν να τα βρουν στο σχετικό βιβλίο μου «Ένας κούκος δεν φέρνει την άνοιξη. Κέντρο Περιβαλλοντικής Αγωγής και Ενημέρωσης «Φάλκονας» (1996-2003)», προσβάσιμο ελεύθερα στον διαδικτυακό τόπο <https://civisrethymnensisuniversalis.blogspot.com/>. Εκείνα στα οποία θ' αναφερθώ σήμερα και σε επόμενες «Αναδιφώσεις» είναι ακριβώς αυτά που δημιούργησαν το «όνομα» του «Φάλκονα», οι εκδόσεις του: 45 βιβλία, μικρά τα περισσότερα, που έμειναν για να μας τον θυμίζουν και να παρωθούν τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς των παιδιών σε παιδαγωγικές δράσεις για το περιβάλλον.

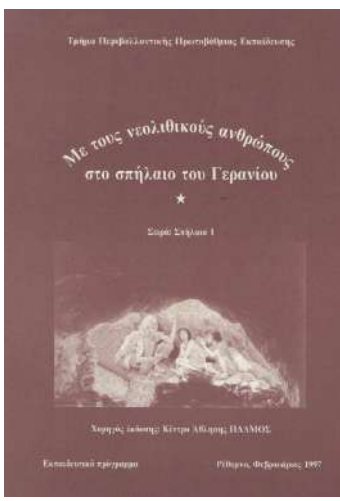
Θέλω λοιπόν να αφιερώσω την παρουσίασή τους εδώ σε μια παλιότερη προσιταμένη της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, όνομα και μη χωριά, νηπιαγωγό στο επάγγελμα, η οποία σε αίτησή μου για τι προσέφερε στην περιβαλλοντική εκπαίδευση στα πέντε χρόνια που της αφιερώθηκα που είχε απαντήσει εγγράφως ότι από το αρχείο της δεν φαίνεται η οποιαδήποτε προσφορά μου. Κι όταν τη ρώτησα, πέραν των άλλων, τι ήταν ο «Φάλκονας» και τι οι εκδόσεις του γι' αυτήν, αν όχι προσφορά, μου είχε απαντήσει ότι δεν τα θεωρεί ως τέτοια. Ας είναι καλά εκεί που βρίσκεται κι ας είναι καλύτερα οι φίλοι και συνάδελφοι που με συμβούλεψαν τότε να μην καταφύγω στα διοικητικά δικαστήρια και ταλαιπωρούμαι μ' έναν άνθρωπο που θα έπρεπε να μου είναι αδιάφορος. «Αυτή θα φύγει και δεν θα τη θυμάται άνθρωπος, η δουλειά όμως που έκανες θα μένει», με είχε συμβουλέψει τότε ο αείμνηστος Χρίστος Μακρής. Και πράγματι, τα βιβλία αυτά που εξέδωσα, ως συγγραφέας σε κάποια από αυτά και ως επιμελητής σε όλα τους, ζητούνται και χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα.

Τάσος Κόλλιας και μαθητές, Παραδοσιακά παιχνίδια του τόπου μας, σσ. 16+4, Ρέθυμνο 1996 και επανέκδοση επιημερίων 1996. Η έκδοση αποτελούσε εργασία των μαθητών της ΣΤ' τάξης του 2ου Δημοτικού Σχολείου Ρεθύμνου του σχολικού έτους 1995-96 με δάσκαλο τον Τάσο Κόλλια. Περιλάμβανε παιχνίδια που συγκεντρώσαν και κατέγραψαν οι μαθητές από έρευνά τους σε ηλικιωμένους. Παρουσιάζονταν τα παιχνίδια Γεράκι, Βεζύρης, Σκαβάρια, Γουρούνα, Ζύμη - προζύμι, Ψείρες, Αργαστήρι, Κουτί, Ξυλίκι, Πετροπόλεμος, Φυσόκαλαμα και σφακομιστολές, Αμάδες, Τσέρουκλιο, Πεντόβολο, Τρύπιο καμίνι, Πλακωτό, Μακριά γαϊδούρα, Μαζωχτό, Τριώδι και Κολοκύθες. Η έκδοση περιλάμβανε τέλος γλωσσάρι, βιβλιογραφία και εικονογραφικό υλικό εποχής. Χορηγός της ήταν το Κέντρο Νέων του Δήμου Ρεθύμνης.

Χάρης Στρατιδάκης και μαθητές, Οι ακτές του Ρεθύμνου, σσ. 64+4, Ρέθυμνο 1996, β' έκδοση. Το βιβλίο αυτό, που κυκλοφόρησε σε δύο εκδόσεις, περιείχε τμήμα του υλικού που δημιουργήθηκε για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τον ίδιο τίτλο των μαθητών πέντε τμημάτων του 2^{ου} Δημοτικού Σχολείου Ρεθύμνου, σε συνεργασία με τα δημοτικά σχολεία Βασιάνου Ζακύνθου και Ζανδνού της Ολλανδίας. Χωριζόταν σε οκτώ τομείς: Γεωλογία, Παλαιοντολογία, Προϊστορία, Ιστορία, Χλωρίδα, Πανίδα, Σύγχρονη ζωή και Δραστηριότητες. Στη συγγραφή του συμμετείχαν 82 συνολικά μαθητές της Ε' και ΣΤ' τάξης. Την επανέκδοση είχε χρηματοδοτήσει η Πολιτιστική Αναγέννηση.

Ειρήνη Γαβριλάκη - Χάρης Στρατιδάκης, Με τους νεολιθικούς ανθρώπους στο σπήλαιο του Γερανίου, σσ. 20+4, Ρέθυμνο 1996 και επανέκδοση επιημερίων 1997. Η έκδοση ήταν το έντυπο υλικό εκπαιδευτικού προγράμματος για το σπήλαιο του Γερανίου και τους νεολιθικούς του κατοίκους. Περιλάμβανε στοιχεία για τη θέση και τις συνθήκες εντοπισμού του σπηλαίου, για την ανασκαφή και τη «νεολιθική επανάσταση». Αναφερόταν επίσης στη νεολιθική εποχή στην Κρήτη, με τους ανθρώπους της, την κατοικία, την κεραμική, τα εργαλεία και όπλα και τα ειδικά της εποχής και του σπηλαίου. Τέλος, περιείχε βιβλιογραφία και πρόταση οργάνωσης θεατρικού παιχνιδιού. Τη χορηγία της δεύτερης έκδοσης είχε προσφέρει το Κέντρο Αθλησης «Παλμός».

Χάρης Στρατιδάκης, Ο Δημοτικός Κήπος του Ρεθύμνου, η δροσερή καρδιά της πόλης μας, σσ. 16+4, Ρέθυμνο 1996 και επανέκδοσεις 1997 και 1999. Το βιβλίο αποτελούσε πρόταση εκπαιδευτικού προγράμματος για παιδιά ηλικιών δημοτικού σχολείου με την ευκαιρία των 70 χρόνων από την ίδρυση του Δημοτικού Κήπου του Ρεθύμνου. Τα κείμενα αναφέρονταν στα μαμαεθναικά νεκροταφεία που προϋπήρξαν στο χώρο, στις προσπάθειες των δημάρχων Μενέλαου Παπαδάκη και Τίτου Πετυχάκη και του μητροπολίτη Τιμοθέου Βενέρη, στην αλματώδη επαύξηση του Κήπου, στο βραβείο που απέσπασε στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης του 1935, στις καταστροφές της Γερμανοκατοχής και στην αποκατάστασή τους μετά την απελευθέρωση, στα ζώα του κήπου, στα δέντρα και τους θάμνους του και στους ανθρώπους που τον συντηρούσαν. Δεν παραλείπονταν ένας οδηγός συμπεριφοράς κατά την παραμονή στον Κήπο, ενώ μεταξύ των πολλών και ποικίλων δραστηριοτήτων περιλαμβάνονταν ένα μικρό «κυνήγι θησαυρού». Η β' έκδοση του βιβλίου έγινε με χορηγία του Κέντρου Νέων του δήμου Ρεθύμνης και η γ' έκδοση με χορηγία της Ομάδας Κυνήγιού Θησαυρού «Νάτα Κεφάλτα».

Κωστής Μηλαθιανάκης, Η βασιλική της Βιράν Επισκοπής: ακολουθώντας τα σημάδια του χρόνου, σσ. 24+4, Ρέθυμνο 1996. Το βιβλίο ήταν αποτέλεσμα εργασίας των μαθητών της πέμπτης και έκτης τάξης του σχολικού έτους 1995-96 του Δημοτικού Σχολείου Αγίου Νικολάου και του δασκάλου τους Κωστή Μηλαθιανάκη. Από την εργασία «Η βασιλική της Βιράν Επισκοπής» προέκυψε και το ομώνυμο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, μέρος του οποίου παρουσιάζονταν στο βιβλίο. Το πρώτο κεφάλαιο αναφερόταν στη θέση του οικισμού της παλαιάς Βιράν Επισκοπής και το δεύτερο στα υπάρχοντα ιστορικά στοιχεία γι' αυτήν. Στη συνέχεια γινόταν εκτεταμένη αναφορά στο μνημείο της βασιλικής, στην ανασκαφή του και στη σημερινή του κατάσταση. Τέλος, γινόταν μια περιλήψη του εκπαιδευτικού προγράμματος, της μεθοδολογίας που ακολουθήθηκε και των σταδίων του. Στο παράρτημα υπήρχε ιστορική γραμμή και κείμενο για τις ιστορικές πηγές και τη χρήση τους. Χορηγός της έκδοσης ήταν η Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Ρεθύμνης.

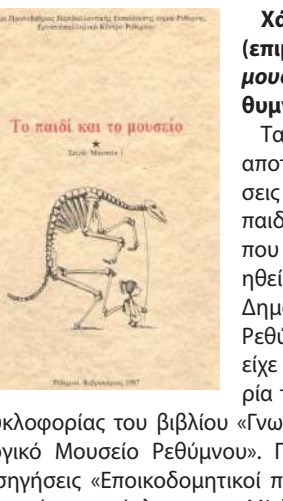
Χάρης Στρατιδάκης (επιμ.), Τα μουσεία του Ρεθύμνου και η εκπαιδευτική τους προσφορά, σσ. 28+4, Ρέθυμνο 1997. Η έκδοση αποτελούνταν από τα πρακτικά της ημερίδας «Τα μουσεία του Ρεθύμνου και η εκπαιδευτική τους προσφορά» που πραγματοποιήθηκε από το Τμήμα Περιβαλλοντικής της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Μετά τους χαιρετισμούς ακολουθούσαν οι εισηγήσεις του Χαράλαμπου Καμηλάκη για το Μουσείο του Μητροπολιτικού ναού Ρεθύμνου, του Κωστή Ηλ. Παπαδάκη για το Μουσείο του Μητροπολίτη Τίτου Συλλιγαράκη της Ι.Μ. Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, της Ελένης Ανυφαντάκη για το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης - Συλλογή Ελένης Φραντζεσκάκη, της Φαλώς Βογιατζάκη για το Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Ρεθύμνης και για το υπό ίδρυση Γεωλογικό - Παλαιοντολογικό Μουσείο, της Στέλλας Χρυσούλακη για το Κέντρο Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του ΥΠ.Π.Ο., της Ειρήνης Γαβριλάκη για το Αρχαιολογικό Μουσείο Ρεθύμνου, της Μαρίας Μαργακού για το Κέντρο Σύγχρονης Εικαστικής Δημιουργίας και του Χάρη Στρατιδάκη για το Μουσείο Ενάλιας Ζωής. Στο Παράρτημα παρουσιάζονταν τρεις μουσειακές συλλογές των Ανυγειών και η Λαογραφική Συλλογή Λαγκάς Μυλοποτάμου. Χορηγός της έκδοσης ήταν η Φαλή Βογιατζάκη.

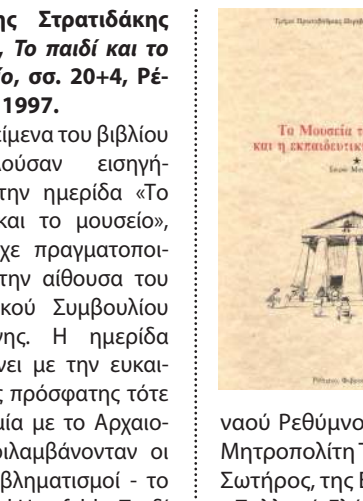
Γιώργος Τζουανάκης και μαθητές, Η Παναγία της Σκεπαστής και η πειρατεία στην Κρήτη (14ος - 17ος αιώνας), σσ. 24+4, Ρέθυμνο 1996. Το μικρό αυτό βιβλίο ήταν αποτέλεσμα εργασίας που έκαναν οι 13 μαθητές όλων των τάξεων του μονοθέσιου Δημοτικού Σχολείου Σκεπαστής και ο δάσκαλός τους Γιώργος Τζουανάκης κατά το σχολικό έτος 1995-96. Ξεκινούσε με ετυμολογία του ονόματος και μια σύντομη ιστορική αναφορά στο χωριό Σκεπαστή. Στη συνέχεια γινόταν εκτεταμένη διαπραγμάτευση του φαινομένου της πειρατείας στην Κρήτη από τον 14ο έως και τον 17ο αιώνα, όπου την τιμητική τους είχαν οι Χαϊρεντίν Μπαρμπαρόσα και Ουλούτς Αλή. Δεν παραλείπονταν η αναφορά στο σύστημα φύλαξης των παραλιών της Κρήτης με πύργους και φρουρές και παρατιθένταν δύο δημοτικά τραγούδια για την πειρατεία. Στη συνέχεια δημοσιεύονταν παραδόσεις για πειρατικές επιδρομές και σκλάβους και το ιστορικό γεγονός της σκλάβας παπαδιάς της Σκεπαστής, που τεκμηριωνόταν με την επιγραφή που διασώζεται μέχρι σήμερα στον ναό της Θεοτόκου του χωριού. Σημαντική ήταν η εικονογράφηση της εργασίας αλλά και η παρατιθέμενη βιβλιογραφία. Χορηγός της έκδοσης ήταν η Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Ρεθύμνης.

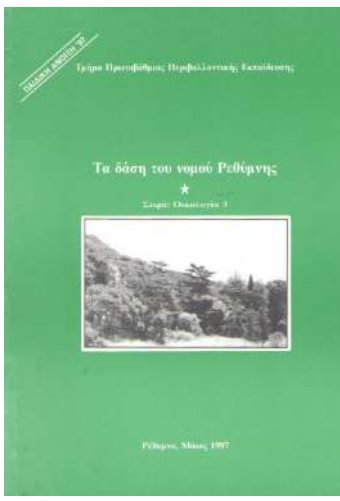
Γιάννα Βενιέρη - Ειρήνη Γαβριλάκη, Κεραμική: ένα όχημα για ταξίδι στο χρόνο, σσ. 16+4, Ρέθυμνο 1997. Η έκδοση αποτελούσε πρόταση εκπαιδευτικού προγράμματος των αρχαιολόγων Ειρήνης Γαβριλάκη και Γιάννας Βενιέρη για την κεραμική ως εργαλείο προσέγγισης της γνώσης μας για τους παλιότερους ανθρώπους. Το πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά το 1995 με τους μαθητές του Δημοτικού Σχολείου Μαργαριτών στα πλαίσια της ημερίδας «Κεραμικά εργαστήρια στην Κρήτη από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα» και από τότε αρκετές φορές με μαθητές δημοτικών σχολείων του νομού Ρεθύμνης. Οι μαθητές, μετά από καταποτιστική εισαγωγή για την κεραμική, καλούνταν να υποδοθούν τους αρχαιολόγους, προσπαθώντας να εκμυστεύσουν ιστορικές πληροφορίες από τα κατάλοιπα μιας «ανασκαφής». Δεν παραλείπονταν η συντήρηση των «ευρημάτων» αλλά και η συμπλήρωση του τυπικού αρχαιολογικού ημερολογίου. Χορηγός της έκδοσης ήταν η Πολιτιστική Κίνηση Μαργαριτών.

Χάρης Στρατιδάκης (επιμ.), Το παιδί και το μουσείο, σσ. 20+4, Ρέθυμνο 1997. Τα κείμενα του βιβλίου αποτελούσαν εισηγήσεις στην ημερίδα «Το παιδί και το μουσείο», που είχε πραγματοποιηθεί στην αίθουσα του Δημοτικού Συμβουλίου Ρεθύμνης. Η ημερίδα είχε γίνει με την ευκαιρία της πρόφατης τότε κυκλοφορίας του βιβλίου «Γνωριμία με το Αρχαιολογικό Μουσείο Ρεθύμνου». Περιλαμβάνονταν οι εισηγήσεις «Εποικοδομητικοί προβληματισμοί - το μουσείο ως πρόκληση» του Michael Herzfeld, «Παιδί και μουσείο» της Ειρήνης Γαβριλάκη, «Παράδοση και νεωτερικότητα - το παράδειγμα του μουσείου» του Σκευό Παπαϊωάννου, «Γνωριμία με το Αρχαιολογικό Μουσείο Ρεθύμνου» των Αλκμήνης Μαλαγάρη και Χάρη Στρατιδάκη, «Πολιτισμική Αγωγή - η διδακτική και παιδαγωγική διάσταση του μουσείου» της Ζωής Διαμαντοπούλου και «Εκπαιδευτικά προγράμματα στην Ελλάδα» της Γιάννας Βενιέρη. Χορηγός της έκδοσης ήταν το Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Ρεθύμνου.

Χάρης Στρατιδάκης (επιμ.), Τα μουσεία του Ρεθύμνου και η εκπαιδευτική τους προσφορά, σσ. 28+4, Ρέθυμνο 1997. Η έκδοση αποτελούνταν από τα πρακτικά της ημερίδας «Τα μουσεία του Ρεθύμνου και η εκπαιδευτική τους προσφορά» που πραγματοποιήθηκε από το Τμήμα Περιβαλλοντικής της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Μετά τους χαιρετισμούς ακολουθούσαν οι εισηγήσεις του Χαράλαμπου Καμηλάκη για το Μουσείο του Μητροπολιτικού ναού Ρεθύμνου, του Κωστή Ηλ. Παπαδάκη για το Μουσείο του Μητροπολίτη Τίτου Συλλιγαράκη της Ι.Μ. Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, της Ελένης Ανυφαντάκη για το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης - Συλλογή Ελένης Φραντζεσκάκη, της Φαλώς Βογιατζάκη για το Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Ρεθύμνης και για το υπό ίδρυση Γεωλογικό - Παλαιοντολογικό Μουσείο, της Στέλλας Χρυσούλακη για το Κέντρο Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του ΥΠ.Π.Ο., της Ειρήνης Γαβριλάκη για το Αρχαιολογικό Μουσείο Ρεθύμνου, της Μαρίας Μαργακού για το Κέντρο Σύγχρονης Εικαστικής Δημιουργίας και του Χάρη Στρατιδάκη για το Μουσείο Ενάλιας Ζωής. Στο Παράρτημα παρουσιάζονταν τρεις μουσειακές συλλογές των Ανυγειών και η Λαογραφική Συλλογή Λαγκάς Μυλοποτάμου. Χορηγός της έκδοσης ήταν η Φαλή Βογιατζάκη.

Χάρης Στρατιδάκης, Τα δάση του νομού Ρεθύμνης, σσ. 16+4, Ρέθυμνο 1997. Η έκδοση αναφερόταν στα δάση του νομού Ρεθύμνης, όπως αυτά διαμορφώθηκαν ιστορικά από τα νεολιθικά χρόνια μέχρι τις μέρες μας. Μετά τις αναφορές για το θέμα των συγγραφέων της αρχαίας Ελλάδας και των περιηγητών του Μεσαίωνα, γινόταν εκτεταμένη αναφορά στα δρυοδάση που κάλυπταν την περιοχή του Βρύσινα και του Δυτικού Ρεθύμνου, στα πρινοδάση των Αραβάνων, των Κουρουτών και του Πρινέ Μυλοποτάμου, στα κυπαρισσοδάση του Αγίου Ιωάννη Αγίου Βασιλείου, Μαργαριτών και Ελευθέρας, στο δάσος κουκουναριάς της Μονής Αρκαδίου, στο κουμαροδάσος των Αλωνιών, στα μικρά δάση σφενδάμνων της Ζωμίνθου και της Ξηρολίμνης Ζωνιανών και στις συστάδες φοινίκων της Λίμνης Πρέβελη και Φοινικιά Σελιών. Η έκδοση παρουσίαζε στη συνέχεια τα βασικά δέντρα και θάμνους του τόπου μας (με τα ελληνικά και βοτανικά τους ονόματα), αναφερόταν σε σειρά παρατηρήσεων στα δάση του νομού Ρεθύμνης, πρότεινε δραστηριότητες σ' αυτά και έκλεινε με βασική βιβλιογραφία για τα κρητικά δάση. Χορηγός της ήταν η «Παιδική Άνοιξη».

Δύο χρόνια χωρίς τον Σταμάτη Αποστολάκη

Συμπληρώθηκαν δύο χρόνια χωρίς τον Σταμάτη Αποστολάκη, έναν από τους μεγαλύτερους Έλληνες λαογράφους, που οι Κρητικοί είχαμε την τύχη να ζήσουμε και να δραστηριοποιηθεί στο νησί μας. Στο ετήσιο μνημόσυνο πέρσιου η οικογένειά του είχε προσφέρει σ' όσους τον θυμήθηκαν, πέραν των άλλων κερασμάτων, μια εργασία του σε μορφή βιβλίου με τον τίτλο «Θάνατος και αιωνιότητα στο δημοτικό τραγούδι της Κρήτης», από το οποίο και επιλέγω τους στίχους: «Ο κόσμος είν' ένα δεντρί, κι εμείς τ' οπωρικόν του κι ο Χάρος είν' ο τρυγητής, που παίρνει τον καρπόν του».

Έφυγε κι ο Γιώργης Φιτσανάκης

Συμπληρώνεται αυτές τις μέρες τεσσαρακονθήμερο από την εκδήμια του Γιώργη Φιτσανάκη (1937-2024). Δεν ήταν Ρεθεμνιώτης, έγινε όμως πιο ντόπιος κι από τους γηγενείς. Ήταν Ηρακλειώτης, απόφοιτος της Ανωτάτης Βιομηχανικής, με μεταπτυχιακές σπουδές. Δραστηριοποιήθηκε στον τομέα της αργυροχρυσοχοΐας κι έτσι βρέθηκε στο Ρέθυμνο, ανοίγοντας ένα μεγάλο σχετικό κατάστημα στην οδό Ιουλιέας Πετυχάκη. Σταδιακά το κατάστημα αυτό, απευθυνόμενο κυρίως στο ανερχόμενο τουριστικό ρεύμα της δεκαετίας του 1980, μετεξελίχθηκε σε βιβλιοπωλείο, ξενόγλωσσο, και ελληνόγλωσσο, κατά δεύτερο λόγο. Το βιβλιοπωλείο αυτό αποτελούσε την προεβία του πνευματικού Ρεθύμνου προς τους μορφωμένους από τους επισκέπτες του. Ο Γιώργος Φιτσανάκης ήταν όχι μόνο ακεινίτης αλλά και ανήσυχος πολιτικοκοινωνικά. Ανήκε στο τότε ΚΚΕ εσωτερικού, δίνοντας συχνά πολιτικές και πολιτισμικές μάχες. Ευτύχησε να ζήσει ήρεμη οικογενειακή ζωή, αποκτώντας δύο αγόρια, που είναι σήμερα πανεπιστημιακά καθηγητές. Θα τον θυμόμαστε με το αστείρευτο χιούμορ και το πλατύ του χαμόγελο, πάντα οραμιστή, πάντα με προτάσεις και διάθεση προσφοράς για το τον τόπο.

Η Λιλικά και η χριστουγεννιάτικη φωτογραφία της

Έφυγε την περασμένη εβδομάδα και η Λιλικά Αγγελάκη-Τζέτζου, για την οποία πρόλαβα κι έγραφα σε άλλη θέση της εφημερίδας δυο λόγια αποχαιρετισμού. Κι επειδή τους ανθρώπους τους θυμόμαστε καλύτερα όταν βλέπουμε τη φυσιογνωμία τους, είχα ψάξει απεγνωσμένα να βρω μια φωτογραφία της, διαφορετική από εκείνη του κηδείου. Την βρήκα εύκολα και γρήγορα σ' ένα από τα βιβλία του Μάνου Γοργοράπη, σ' ένα άρθρο μάλιστα που δεν αναφερόταν στην ίδια αλλά στον σύζυγό της Κίμωνα. Σ' αυτό βρήκα κι άλλα στοιχεία για την αείμνηστη Ρεθεμνιώτισσα, που δεν δίστασα να χρησιμοποιήσω. Θέλω λοιπόν κι από αυτή τη θέση να επαναλάβω πόσο πολύ μας λύνουν τα χέρια τα εκατοντάδες «αφιερώματα» του Γοργοράπη, όπως τα αποκαλεί, καθώς και οι φωτογραφίες που τα συνοδεύουν και να του ζητήσω να μην επιμείνει στη δήλωσή του, ότι δηλαδή έχει κλείσει τον κύκλο τους κι ανοίγει έναν τελείως διαφορετικό. Φίλε, Μάνο, κάνε τα και τα δύο. Τα αφιερώματά σου μας είναι απαραίτητα, ακόμα κι όταν ξεχνάμε ν' αναφερθούμε σ' αυτά, όπως ο ίδιος το παρέλειψε την περασμένη εβδομάδα...

* Ο Χάρης Στρατιδάκης είναι Δρ. Παιδαγωγικής-Ιστορικός Ερευνητής-Συγγραφέας, sthraris@yahoo.gr, 2831055031